

Briselē, 2022. gada 16. jūnijā
(OR. en)

10360/22

LIMITE

JUR 429
FREMP 133
JAI 913
RELEX 825

JURIDISKĀ DIENESTA ATZINUMS ¹

Sūtītājs:	Juridiskais dienests
Saņēmējs:	Pamattiesību, pilsoņu tiesību un personu brīvas pārvietošanās jautājumu darba grupa (<i>FREMP</i>)
Temats:	Eiropas Savienības pievienošanās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijai (ECTK) – skaidrojošā deklarācija par LES 24. panta 1. punkta otrās daļas pēdējo teikumu un LESD 275. panta pirmo daļu (Tiesas kompetence KĀDP lietās) – saderība ar Līgumiem

I. IEVADS

1. Pamattiesību, pilsoņu tiesību un personu brīvas pārvietošanās jautājumu darba grupas (*FREMP* darba grupa) sanāksmēs 2022. gada 9. februārī, 26. februārī, 18. martā, 6. aprīlī un 28. aprīlī delegācijas apsprieda pieeju, kas jāieņem sarunās par pievienošanos Eiropas Cilvēktiesību konvencijai (ECTK) attiecībā uz tā saukto "4. grozu". Tas attiecas uz saikni starp Eiropas Cilvēktiesību tiesas (ECT) kompetenci un Eiropas Savienības Tiesas (Tiesa) kompetenci kopējās ārpolitikas un drošības politikas (KĀDP) jomā.

¹ Šajā dokumentā iekļauti juridiski atzinumi, kas ir aizsargāti saskaņā ar 4. panta 2. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 1049/2001 (2001. gada 30. maijs) par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem un kurus Eiropas Savienības Padome nav publiskojusi. Padome patur visas likumīgās tiesības attiecībā uz jebkuru neatļautu publikāciju.

2. Minētajās sanāksmēs delegācijas pauda vēlmi padziļināt minētās diskusijas, pamatojoties uz teksta projektu skaidrojošai deklarācijai par Tiesas kompetenci KĀDP jomā. Komisija 2022. gada 18. maijā, apspriežoties ar prezidentvalsti, iesniedza neoficiālu dokumentu par šādu teksta projektu ².
3. *FREMP* darba grupas un Ārlietu padomnieku darba grupas (*RELEX* darba grupa) kopīgajā sanāksmē 2022. gada 23. maijā darba grupas lūdza Padomes Juridisko dienestu sniegt atzinumu par šādas skaidrojošas deklarācijas saderību ar Līgumiem, par šādas deklarācijas ietekmi uz Tiesas kompetenci un par procedūru, ko varētu izmantot, ja dalībvalstis nolemtu pieņemt šādu deklarāciju.
4. Pirms juridiskās analīzes izklāsta par iepriekš minētajiem jautājumiem un lai izprastu kontekstu, kādā šī deklarācija iekļaujas, šajā atzinumā sniegts īss kopsavilkums par pievienošanās procesa kontekstu, jo īpaši attiecībā uz "4. grozu".

II. PIEVIENOŠANĀS PROCESA KONTEKSTS

5. Saskaņā ar LES 6. panta 2. punktu "Savienība pievienojas Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijai. Šī pievienošanās neietekmē Savienības kompetences, kā tās noteiktas Līgumos."
6. Padome, pamatojoties uz šo noteikumu un pēc Komisijas 2010. gada 17. marta ieteikuma, 2010. gada 4. jūnijā pieņēma lēmumu, ar kuru tika atļauta sarunu uzsākšana par pievienošanās nolīgumu un Komisija tika iecelta par sarunu vedēju (ST 10817/10). 2013. gada 5. aprīlī sarunas noslēdzās ar sarunu vedēju vienošanos par pievienošanās instrumentu projektiem. Pēc tam Komisija, pamatojoties uz LESD 218. panta 11. punktu, iesniedza lūgumu Tiesai sniegt atzinumu par nolīguma projekta saderību ar Līgumiem.

---

² WK 7238/2022.

7. Tā rezultātā pieņemtajā 2014. gada 18. decembra atzinumā 2/13 (Eiropas Savienības pievienošanās ECTK)³ Tiesa identificēja vairākus paredzētā nolīguma aspektus, kurus tā uzskatīja par nesaderīgiem ar ES primārajām tiesībām. Viens no minētajiem aspektiem ir saistīts ar ES tiesību īpašajām iezīmēm attiecībā uz pārbaudi tiesā KĀDP lietās.
8. Šajā ziņā Tiesa, pirmkārt, norādīja, ka tai vēl nav bijusi iespēja noteikt, cik lielā mērā tās kompetence KĀDP lietās ir ierobežota saskaņā ar LES 24. panta 1. punktu un LESD 275. pantu. Otrkārt, tā atzina, ka paredzētajā nolīgumā noteiktās pievienošanās dēļ ECT būtu tiesības lemt par to, vai ar ECTK ir saderīgi daži KĀDP jomā pieņemti akti, veiktas darbības vai notikusi bezdarbība, it īpaši tie akti, darbības vai bezdarbība, kuru likumības pārbaude saistībā ar pamattiesībām neietilpst Tiesas kompetencē. Treškārt, Tiesa atzīmēja, ka tai jau ir bijusi iespēja konstatēt, ka kompetence veikt tiesas pārbaudi par ES aktiem, darbībām vai bezdarbību, tostarp saistībā ar pamattiesībām, nevar tikt piešķirta ekskluzīvi starptautiskai tiesai, kura neietilpst ES institucionālajā un tiesu sistēmas ietvarā. Tādējādi Tiesa secināja, ka paredzētajā nolīgumā nav ievērotas ES tiesību īpašās iezīmes attiecībā uz ES aktu, darbību vai bezdarbības KĀDP lietās pārbaudi tiesā.

---

³ 2014. gada 18. decembra atzinums 2/13 (*Eiropas Savienības pievienošanās ECTK*), EU:C:2014:2454. Sk. Padomes Juridiskā dienesta informatīvo piezīmi – ST 5227/15.

9. Padome 2019. gada 7. oktobrī pieņēma papildu sarunu norādes (ST 12585/19), lai sarunas atsāktu. Sarunas faktiski atsākās 2020. gada jūnijā, un "47+1" grupas (kas kopš tā laika ir kļuvusi par "46+1" grupu) priekšsēdētājs, kurš ir atbildīgs par sarunām, sagatavoja orientējošu dokumentu ⁴, kurā atzinumā 2/13 identificētie jautājumi ir strukturēti grupās jeb "grozos". Jautājums par ES aktiem KĀDP jomā tika iekļauts "4. grozā". Septiņās sarunu kārtās puses spēja panākt provizorisku vienošanos par "1. grozu" (ES specifiskie mehānismi procedūrai ECT) un "3. grozu" (ES dalībvalstu savstarpējas uzticēšanās princips). Sarunu vedēji cenšas panākt progresu attiecībā uz "2. grozu" (starppušu sūdzību un konsultatīvo atzinumu pieprasījumu procedūra saskaņā ar 16. protokolu). Turpretī attiecībā uz "4. grozu" līdz šim nav panākts konkrēts progress ⁵.
10. Papildu sarunu norādēs pieeja, kas izvēlēta, lai risinātu 4. groza problēmas, bija tā sauktais "pārdalīšanas mehānisms", kā to ierosināja Komisija. Būtībā saskaņā ar minēto mehānismu atsevišķi KĀDP akti tiktu "pārdalīti" vienai vai vairākām dalībvalstīm ECT nolūkos, pamatojoties uz *ex ante* kritērijiem. Minētās(-o) dalībvalsts(-u) tiesām būtu pienākums izskatīt lietas, ko ierosinājušas personas, kuras apgalvo, ka ir pārkāptas viņu pamattiesības, un tādējādi tām būtu arī atbildība pārskatīt un vajadzības gadījumā atcelt ES aktus KĀDP jomā, ja tās tos uzskatītu par nesaderīgiem ar hierarhiski augstākiem Savienības tiesību aktiem. Minētajai dalībvalstij saskaņā ar ECTK būtu arī starptautiska atbildība par konkrēto atsevišķo KĀDP aktu.

---

⁴ "CDDH *ad hoc* sarunu grupas par Eiropas Savienības pievienošanos Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijai ("47+1") priekšsēdētāja sagatavots dokuments orientējošām diskusijām grupas sestajā sanāksmē", dok. 47+1(2020)2, 2020. gada 31. augusts.

⁵ Grupa "46+1" apzinās, ka ES apsver vislabāko pieeju attiecībā uz 4. grozu. Turklāt Turcija ir iesniegusi priekšlikumus par grozījumiem pievienošanās instrumentos, kas nav saistīti ar atzinumu 2/13 (piemēram, par balsošanas noteikumiem, kad Ministru komiteja uzrauga spriedumu izpildi).

11. Tomēr no diskusijām *FREMP* darba grupā 2022. gada pirmajā trimestrī izriet, ka šāds decentralizēts mehānisms, saskaņā ar kuru valstu tiesas pārbauda ES tiesību aktus, radītu principiālas juridiskas grūtības saistībā ar Savienības tiesu sistēmu. Turklāt vairākas delegācijas ir norādījušas uz praktiskām un juridiskām grūtībām valsts tiesību aktos šāda risinājuma gadījumā. Visbeidzot, "46+1" grupā tika paustas šaubas, kad tā tika iepazīstināta ar pārdalīšanas mehānisma izklāstu. Tādējādi *FREMP* darba grupa sāka izskatīt iespējamus alternatīvos risinājumus.
12. Viens no minētajiem risinājumiem ir tas, kas ir izrādījies visdaudzsološākais, proti, pievērsties šim jautājumam, izmantojot starpvaldību skaidrojošu deklarāciju, kuras mērķis un nolūks būtu līdzsvarot spriedzi starp LES 6. panta 2. punktā paredzēto pienākumu pievienoties ECTK, no vienas puses, un KĀDP īpašajiem noteikumiem un procedūrām, no otras puses, jo īpaši attiecībā uz pārbaudi Tiesā, kas paredzēta LES 24. panta 1. punktā un LESD 275. pantā.
13. Padomes Juridiskajam dienestam tika lūgts pārbaudīt, vai šāda skaidrojoša deklarācija ir saderīga ar Līgumiem, kāda būtu tās ietekme uz Tiesas kompetenci un kādu procedūru varētu izmantot, ja dalībvalstis nolemtu vienoties par šādu deklarāciju.

III. JURIDISKĀ ANALĪZE

14. Lai atbildētu uz minētajiem jautājumiem, šajā atzinumā vispirms tiks izskatīts, vai deklarāciju šajā kontekstā var izmantot kā instrumentu (A), un pēc tam tiks analizēta deklarācijas būtība, ņemot vērā Līgumus (B).

A. Deklarācijas projekts kā juridisks instruments

15. Kas attiecas uz tās formu, paredzētā dalībvalstu valdību pārstāvju skaidrojošā deklarācija, tāpat kā deklarācijas, par kurām panākta vienošanās starpvaldību konferenču ietvaros, ir starptautisko tiesību instruments, ar kuru dalībvalstis vienojas par to, kā tās saprot konkrētus to Līgumu noteikumus, kurus tās visas ir parakstījušas un kuri tām visām ir saistoši.

16. Vienošanās par šāda veida deklarāciju ir prerogatīva, kas starptautisko līgumu parakstītājiem ir atzīta starptautiskajās tiesībās un jo īpaši 1969. gada Vīnes Konvencijas par starptautisko līgumu tiesībām 31. panta 3. punkta a) apakšpunktā, saskaņā ar kuru vēlāka vienošanās starp pusēm par iepriekšēja līguma interpretāciju ir daļa no konteksta, kas jāņem vērā, interpretējot minēto līgumu. Visbeidzot, ņemot vērā ES tiesiskās kārtības specifiskās un unikālās iezīmes, Tiesai katrā ziņā būs jānosaka, vai ir jāņem vērā deklarācija, un jānosaka tai piešķiramā nozīme, ņemot vērā to, ka par to vienosies Līgumu autori. Šajā ziņā var atzīmēt, ka Tiesa jau ir piekritusi ņemt vērā deklarācijas kā instrumentus ES Līgumu interpretācijai ⁶, lai gan tā ir apstiprinājusi, ka tās kompetencē nav pārbaudīt šādu deklarāciju likumību ⁷.

⁶ 2010. gada 2. marta spriedums lietā C-135/08 *Rottmann*, EU:C:2010:104, 40. punkts.

⁷ 2021. gada 16. jūnija spriedums lietā C- 684/20 P *Sharpston/Padome*, EU:C:2021:486, 45. punkts.

17. Jāuzsver, ka šādu skaidrojošu deklarāciju var izmantot tikai ļoti īpašos apstākļos kā *ultima ratio*. Šajā gadījumā šādu deklarāciju varētu paredzēt, jo ar to netiktu nedz grozīti Līgumi, nedz apietas to grozīšanai paredzētās procedūras, bet ar to tiktu tikai saskaņota un izskaidrota mijiedarbība starp diviem esošiem Līgumu noteikumiem, lai nodrošinātu, ka tie abi saglabā savu *effet utile*, tostarp attiecībā uz pienākumu pievienoties ECTK, neieviešot jaunus elementus, kas vēl nav iekļauti Līgumos. Citiem vārdiem sakot, tā būtu pilnībā saderīga ar Līgumu burtu un garu.
18. Ir svarīgi norādīt, ka deklarācijas instruments būtu daļa no politiskās paketes, kas pievienota Padomes lēmumam, ar kuru noslēdz nolīgumu par Savienības pievienošanu Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijai un kurš "*nestājas spēkā, kamēr to nav ratificējušas dalībvalstis saskaņā ar savām konstitucionālajām prasībām*" (LESD 218. panta 8. punkts). Šī īpašā procesuālā prasība norāda uz īpašo nozīmi, kādu Līgumu autori piešķir šādam Padomes lēmumam. Šajā sakarā saikni starp skaidrojošo deklarāciju un Padomes lēmumu par noslēgšanu varētu atspoguļot, Padomes lēmumā atsaucoties uz deklarāciju ⁸.
19. Kas attiecas uz šādas deklarācijas apstiprināšanas laiku, tā būtu jāapstiprina līdz brīdim, kad tiks pabeigtas sarunas Strāsbūrā un panākta vienošanās par tekstu tehniskā līmenī. Patiešām, dalībvalstu valdībām būtu jāizsaka sava interpretācija, iepriekš vienojoties par deklarāciju. Turklāt vienošanās par deklarāciju agrākā posmā nodrošinātu, ka Tiesa attiecīgā gadījumā jau var to ņemt vērā, pieņemot lēmumu par atzinumu par nolīguma projektu, ja tai ir iesniegts lūgums saskaņā ar 218. panta 11. punktu, kas ir ļoti iespējams.

---

⁸ Tomēr tas nenozīmētu, ka pati deklarācija ietilptu Tiesas kompetencē. Sk. 5. zemspītras piezīmi.

20. Kas attiecas uz apstiprināšanas procedūru, deklarācija pēc sava rakstura būtu starpvaldību deklarācija, un par to būtu jāvienojas dalībvalstu valdību pārstāvjiem. To varētu izdarīt, piemēram, līdztekus Pastāvīgo pārstāvju komitejas sanāksmei.
21. Visbeidzot, deklarāciju līdz ar to varētu paredzēt kā instrumentu, kas palīdzētu risināt 4. groza problēmjautājumus tādā veidā, kas to internalizē, tādējādi neprasot sarunas Strasbūrā ar pārējiem Eiropas Padomes locekļiem.

B. Deklarācijas projekta saturs

22. Kas attiecas uz tās saturu, no skaidrojošās deklarācijas projekta formulējuma izriet, ka tās mērķis ir saskaņot LES 6. panta 2. punktu ar LES 24. panta 1. punktu un LESD 275. panta pirmo daļu, lai veicinātu un saglabātu visu minēto normu *effet utile*, vienlaikus līdzsvarojot jebkādu spriedzi starp minētajām normām.
23. Konkrētāk, 1. punktā ir atgādināts, ka saskaņā ar LES 6. panta 2. punktu ES ir juridisks pienākums pievienoties ECTK. 2. punkts ir atsauce uz atzinumu 2/13 (256. punkts), kurā Tiesa norāda, ka pievienošanās ECTK ir iespējama tikai tad, ja kompetence veikt Eiropas Savienības aktu, darbību vai bezdarbības pārbaudi tiesā, ņemot vērā pamattiesības, netiek piešķirta tikai un vienīgi ECT. 3. punkts ir atsauce uz 2017. gada 28. marta spriedumu lietā *Rosneft* (C-72/15, EU:C:2017:236, 66. punkts), kurā Tiesa atgādināja par savu pastāvīgo judikatūru, saskaņā ar kuru ar Līgumiem ir izveidota pilnīga tiesību aizsardzības līdzekļu un procedūru sistēma, kuras mērķis ir nodrošināt Eiropas Savienības aktu likumības pārbaudi tiesā, pamatojoties gan uz Līgumiem, gan Pamattiesību hartu, un šāda pārbaude ir uzticēta Eiropas Savienības tiesām.

24. Tādējādi minētajos trīs punktos ir izklāstīta vienādojuma pirmā daļa, proti, pievienošanās pienākums, kas neprasa "aktivizēt" nevienu līguma grozījumu un ir saistošs Savienībai, un Tiesas izklāstītais nosacījums attiecībā uz jebkuru šādu pievienošanos.
25. 4. punktā ir citēts LES 24. panta 1. punkts un LESD 275. pants, saskaņā ar kuriem uz KĀDP attiecas īpaši noteikumi un procedūras, un norādīts, ka Eiropas Savienības Tiesai nav kompetences ne attiecībā uz noteikumiem par KĀDP, ne attiecībā uz aktiem, kas pieņemti, pamatojoties uz minētajiem noteikumiem, izņemot to, ka tā uzrauga Līguma par Eiropas Savienību 40. panta ievērošanu un lemj par tādu lēmumu likumību, ar kuriem paredz ierobežojošus pasākumus pret fiziskām vai juridiskām personām. 5. punkts ir atsauce uz 2014. gada 24. jūnija spriedumu lietā Parlaments/Padome (C-658/11, EU:C:2014:2025, 70. punkts), kas atkārtots vēlākos spriedumos ⁹, kuros Tiesa ir nospriedusi, ka LES 24. panta 1. punkta otrās daļas pēdējais teikums un LESD 275. panta pirmā daļa ievieš atkāpi no noteikuma par vispārējo kompetenci, kas ar LES 19. pantu ir piešķirta Tiesai, lai nodrošinātu tiesību ievērošanu Līgumu interpretācijā un piemērošanā, un tādējādi tie ir jāinterpretē šauri.
26. Abos minētajos punktos tādējādi ir izklāstīta vienādojuma otrā daļa, proti, ka KĀDP ir piemērojami īpaši noteikumi un procedūras un ka Tiesas kompetence ir ļoti ierobežota, proti, atkāpe, kas tomēr ir jāinterpretē šauri.

---

⁹ Sk., piemēram, 2016. gada 19. jūlija spriedumu lietā C-455/14 P *H/Padome u. c.*, EU:C:2016:569, 40. punkts un tajā minētā judikatūra.

27. 6. punktā abas minētās vienādojuma daļas ir aplūkotas kopā, un tieši šis punkts atspoguļo dalībvalstu interpretāciju šajā sakarā:
- tajā ir noteikts, ka ir jānodrošina konsekvence starp LES 6. panta 2. punkta, LES 19. panta un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. panta prasībām, no vienas puses, un atkāpēm, kas paredzētas LES 24. panta 1. punkta otrās daļas pēdējā teikumā un LESD 275. panta pirmajā daļā, no otras puses;
  - tajā ir secināts, ka, lai nodrošinātu šo konsekvenci, Līgumi ir jāinterpretē tādējādi, ka tie piešķir Tiesai kompetenci attiecībā uz tām prasībām un stingri to prasību ietvaros, ko cēlušī prasītāji, kuri apgalvo, ka ir cietuši no pamattiesību pārkāpumiem, ko izraisījuši Eiropas Savienības akti, darbības vai bezdarbība, kas pēc Savienības pievienošanās Eiropas Cilvēktiesību konvencijai būtu pakļauti pārbaudei Eiropas Cilvēktiesību tiesā (stingra paralēle starp abu tiesu kompetenci).
28. Tādējādi deklarācija tikai atspoguļo nolīgtu interpretāciju, kas ir kļuvusi nepieciešama, kad ar Lisabonas līgumu tika ieviests LES 6. panta 2. punkts, un tā nebūtu pretrunā Līgumiem un tos negrozītu.
29. Tādējādi deklarācijā ir ņemtas vērā bažas, ko Tiesa paudusi atzinumā 2/13. Patiešām, minētajā atzinumā Tiesa atzīmēja, ka "*[s]askaņā ar [tobrīd] spēkā esošajām Savienības tiesībām daži KĀDP jomā pieņemti lēmumi nav pakļauti pārbaudei Tiesā. Šāda situācija ir Līgumos paredzētās Tiesas kompetenču izveidošanas neatņemama sastāvdaļa un kā tāda var tikt pamatota tikai saistībā ar Savienības tiesībām. [...] paredzētajā nolīgumā noteiktās pievienošanās dēļ ECT būtu tiesības lemt par to, vai ar [ECLK] ir saderīgi daži KĀDP jomā pieņemti akti, veiktas darbības vai notikusi bezdarbība, it īpaši tie akti, darbības vai bezdarbība, kuru likumības pārbaude saistībā ar pamattiesībām neietilpst Tiesas kompetencē"* ¹⁰.

---

¹⁰ 252.–254. punkts.

30. Attiecībā uz šādas deklarācijas iedarbību, no vienas puses, nevar izslēgt, ka Tiesa burtiski interpretētu LES 24. panta 1. punktu un LESD 275. pantu un varētu nolemt, ka šāda deklarācija nav pietiekama, lai ES varētu pievienoties ECTK.
31. No otras puses, kopš atzinuma 2/13 Tiesa savu kompetenci jau ir interpretējusi plašāk, nekā izriet no minēto tiesību normu burtiskā formulējuma. Kā izklāstīts Padomes Juridiskā dienesta visaptverošā informatīvā piezīmē (ST 9498/21), kopš minētā atzinuma visās Tiesai līdz šim iesniegtajās turpmākajās lietās par KĀDP aktiem Tiesa nolēma, ka tai ir kompetence, pat ja tā vienmēr ir balstīta uz specifiskiem pamatiem ¹¹.
32. Šajā kontekstā skaidrojošā deklarācija balstītos uz minēto tiesību normu *raison d'être*, kā arī uz Līgumu noteikumu par savu kompetenci sistemātisku interpretāciju, ko Tiesa ir ievērojusi savā judikatūrā kopš atzinuma 2/13. Šajā ziņā tas ļautu izvairīties no neparastas situācijas, proti, kad skaidram pienākumam pievienoties ECTK, kā noteikts LES 6. panta 2. punktā, tiktu atņemta jebkāda *effet utile*. Tādējādi ar to tiktu atrisināts tas, kas citādi nozīmētu neizbēgamu spriedzi Līgumos, vienlaikus precizējot Tiesas kompetences robežas KĀDP jomā attiecībā uz lietām, kas būtu pieņemamas ECT.

---

¹¹ Spilgtākais piemērs ir 2020. gada 25. jūnija spriedums lietā *SatCen/KF* (C-14/19, EU:C:2020:492, 83.–85. punkts), kurā Tiesa nosprieda, ka, tā kā ES Satelītkentra Civildienesta noteikumi izslēdz pārbaudi gan valstu tiesās, gan ES tiesās, "*Tiesas un Vispārējās tiesas atteikšanās īstenot tām LESD 263. un 268. pantā piešķirto kompetenci [attiecīgi prasības atcelt tiesību aktu un prasības par zaudējumu atlīdzināšanu] [...] izraisa šādu lēmumu izslēgšanu no jebkādas pārbaudes tiesā neatkarīgi no tā, vai to veic Savienības tiesa vai valsts tiesas, un šāda atteikšanās nav pamatota ar vēlmi ievērot LESD noteikto kompetenču sadalījumu starp Savienības tiesu un valsts tiesām. Šādos apstākļos Tiesai un Vispārējai tiesai ir jāīsteno kompetences, kas tām ir piešķirtas LESD, lai nodrošinātu, ka pastāv efektīva pārbaude tiesā [...]*". Vispārējā tiesa savā 2021. gada 10. novembra rīkojumā lietā T-771/20 *KS un KD*/Padome u. c., uz kuru pašlaik attiecas apelācijas sūdzība Tiesā lietās C-29/22 P un C-44/22 P (sk. iepriekš 4. zemsvītras piezīmi), ir izmantojusi ierobežojošāku pieeju.

33. Kas attiecas uz deklarācijas ietekmi uz Tiesas kompetenci KĀDP lietās (projekta pašreizējā redakcijā), tiktu precizēts, ka Līgumos Tiesai ir piešķirta kompetence ļoti ierobežotā un īpašā gadījumā, kad prasības ceļ prasītāji, kuri apgalvo, ka ir cietuši no pamattiesību pārkāpumiem, ko izraisījuši Eiropas Savienības akti, darbības vai bezdarbība, kas pēc Savienības pievienošanās ECTK būtu pakļauti pārbaudei ECT.
34. Tādējādi Līgumi, kā tie ir interpretēti šādā deklarācijā, ļautu prasītājiem, kuriem ir tiesības celt prasību ECT, celt prasību Vispārējā tiesā, pamatojoties uz LESD 263. pantu (prasība atcelt tiesību aktu) vai LESD 268. pantu (prasība par zaudējumu atlīdzināšanu), un pēc tam iesniegt apelācijas sūdzības Tiesā. Tā kā tekstā ir atsauce uz "*kompetenci saistībā ar prasītāju celtām prasībām* [..]" (izcēlums pievienots), Līgumi, kā tie interpretēti deklarācijā, arī ļautu valstu tiesām, kas pārbauda dalībvalstu tiesību aktus, ar ko īsteno KĀDP noteikumus, iesniegt Tiesā lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu (LESD 267. pants).
35. Attiecīgie prasītāji būtu tikai tie prasītāji, kuriem ir tiesības celt prasību ECT. Tas ir tādēļ, ka Līgumos, kā precizēts deklarācijas projektā, šāda kompetence Tiesai ir piešķirta tikai tiktāl, ciktāl tas ir nepieciešams LES 6. panta 2. punkta darbībai, t. i., lai nodrošinātu Tiesai iespēju veikt Eiropas Savienības aktu, darbību vai bezdarbības pārbaudi tiesā, ņemot vērā pamattiesības, pirms tos pārbauda ECT. Kompetence attiecībā uz lietām, ko ierosinājuši prasītāji, kuriem nebūtu tiesību celt prasību ECT, nebūtu nepieciešama, un tādējādi uz to neattiektos Līgumi, kā tie interpretēti deklarācijā.

36. Saskaņā ar ECT judikatūru tiesības celt prasību ECT ir tikai fiziskām personām un juridiskām personām, kas ir "nevalstiskas organizācijas" Konvencijas 34. panta izpratnē. "Valdības organizācijas" ir trešo valstu centrālās struktūras, kā arī decentralizētas iestādes, kas pilda "publiskas funkcijas", t. i., kas piedalās valdības pilnvaru īstenošanā vai sniedz sabiedriskus pakalpojumus valdības kontrolē¹². Turklāt ECT ir konsekventi spriedusi, ka ECTK neparedz *actio popularis* institūtu, bet prasības celšanas tiesības dod tikai "cietušajiem", kas apzīmē personu vai personas, kuras tieši vai netieši skāris iespējamais pārkāpums¹³.
37. Vajadzības gadījumā deklarācijas projekta tekstu varētu grozīt, lai eksplicīti sasaistītu pieņemamību Tiesā un pieņemamību ECT¹⁴.
38. Turklāt, tā kā ar šo deklarāciju negrozītu un nevar grozīt Līgumus, uz prasītājiem attiektos LESD 263. pantā izklāstītie noteikumi par pieņemamību un jo īpaši prasība par tiešu un individuālu skaršanu. Līdzīgi attiecībā uz prasībām par zaudējumu atlīdzināšanu saskaņā ar LESD 268. pantu tiktu prezumēts, ka Tiesa piemērotu savu parasto judikatūru, lai noteiktu, vai akts var novest pie zaudējumu atlīdzināšanas prasījumu apmierināšanas, un jo īpaši prasību par "pietiekami klaju indivīda aizsardzībai paredzētas augstāka līmeņa tiesību normas pārkāpumu" diskrecionāru aktu gadījumā.
39. Arī šeit varētu grozīt deklarācijas projekta tekstu, lai to eksplicīti norādītu¹⁵.

---

¹² Sk. ECT Kanceleja, Praktiskā rokasgrāmata par pieņemamību, 2022. gada 30. aprīlis, 9.–16. punkts, pieejama tīmekļa vietnē

https://www.echr.coe.int/documents/admissibility_guide_eng.pdf.

¹³ Sk. ECT Kanceleja, Praktiskā rokasgrāmata par pieņemamību, 2022. gada 30. aprīlis, 9.–16. punkts, pieejama tīmekļa vietnē

https://www.echr.coe.int/documents/admissibility_guide_eng.pdf.

¹⁴ Iespējams risinājums varētu būt pēc vārda "prasītāji" pievienot frāzi "kuriem ir tiesības celt prasību ECT".

¹⁵ Iespējams risinājums varētu būt pēc vārda "ieviests" pievienot "saskaņā ar Līgumu noteikumiem".

IV. NOBEIGUMS

40. Ņemot vērā minēto, Padomes Juridiskais dienests uzskata, ka:

- a) skaidrojoša deklarācija ir instruments, ko šajā gadījumā varētu paredzēt, ņemot vērā ļoti specifiskos apstākļus, lai saskaņotu un izskaidrotu mijiedarbību starp divām esošām Līgumu normām nolūkā izvairīties no tā, ka LES 6. panta 2. punktā paredzētais pienākums zaudētu jebkādu *effet utile*;
- b) par šādu deklarāciju būtu jāvienojas līdz brīdim, kad ir pabeigtas sarunas Strasbūrā un par tekstu panākta vienošanās tehniskā līmenī. To var izdarīt līdztekus Pastāvīgo pārstāvju komitejas sanāksmei;
- c) kas attiecas uz deklarācijas projekta būtību, tajā tiktu izskaidrots, ka Līgumos to pašreizējā redakcijā, ņemot vērā pastāvošo Tiesas judikatūru, Tiesai ir piešķirta kompetence KĀDP lietās ļoti ierobežotā un īpašā gadījumā saistībā ar prasībām, ko cēlušī prasītāji, kuri apgalvo, ka ir cietuši no pamattiesību pārkāpumiem, ko izraisījuši Eiropas Savienības akti, darbības vai bezdarbība, un kuriem ir tiesības celt prasību ECT.